

לבנון: דעתו של קצין

הזקק כבר נגרס, וזה לא-כך חשוב אם השודדים נהנו מזה או לא.

„אין מה לקטר. סך-הכל רוצים לצאת משם. המצב הזה הוא לא סימפטי. בלילה אתה עם האצבע על ה'הדק, ממש שומר על החיים שלך, אבל מעל לכל שלטת ההרגשה שהפעם לא עשו את זה טוב.

כרגע אנחנו יושבים שם ממש על המים. רוב הצבא כבר התקפל אחרנית. איך אומרים הפוליטיקאים: „עד שהאוי'ם ישלים את פריסתו“.

ההרגשה היא שפשוט רוצים לצאת משם, וככל ש'יקדם זה יותר טוב.

לגבי צידקת הפעולה — אתה חושב שאין ספקות? היה ברור שעם או בלי קשר לפעולה בכביש החוף, היו צריכים לנקות את השטח הזה ממחבלים פעם אחת ולתמיד. אבל יש אכזבה מהצורה שבה זה התבצע.

לחמו שם כמו באל-עלמיין, עם טורי-שיריון עזר-מים... סך-הכל זה לא שטח להילחם בו לוחמת-שיריון.

לשם מה אנחנו מתאמנים שנים, כדי ליצור את מה שמכנים: „האיגוף האנכי“, כלומר ליפול על האוייב מלמעלה — בעורפו?

אני מבין שהבעייה היתה מיספר הקורבנות. אבל בכל-זאת, כדי לפתור את העניין, והיתה נכונות לכך, הרי שכדי להשיג אותם היינו צריכים לפעול אחרת. היינו צריכים לנחות על גישרי הליטאני, שהוא מחסום-מים טיבעי, רציני מאד, שכימעט לא אפשרי לחצות אותו בעונה זו שלא במעברים, ואז שאר הצבא היה צריך להתחיל לחוץ אותם מכיוון הגבול — צפונה. היתה מתנהלת אז מילחמה קשה, זה בורה, מבית לבית, אבל היו דופקים מחבלים. הם היו נופלים במלכודת רצינית.

בשיטה הנוכחית, כפי שזה התבצע, אני לא חושב שזה יזיז להם. הם לא הטפו מכה רצינית כלל וכלל. תפסנו מיפקדה, הרסנו בסיסי-מחבלים, אבל עיקר המתנות שלהם נמצא בין צור לבירות. אני גם לא מבין את מדיניות הממשלה בעניין הזה. עם מי רצו לעשות הסדר? עם אש"ף שלא מכירים בו, עם ממשלת לבנון שלא קיימת, עם ארצות-הברית שאין לה חזקה על האזור?

על האזור? 200-300 המחבלים שנהרגו, זה אחוז מיזערי ולא משמעותי.

ההרגשה היא קשה. באנו לשם בצבא גדול, עם גייסות אדירים, ולמעשה ניצחנו. אבל ההרגשה היא שלא היה את מי לנצח. ההרגשה היא שלא היתה כאן למעשה מילחמה. היו קרבות מקומיים — אבל לא מילחמה, והצבא שהופעל הוא גדול וחזק — צבא שנועד להילחם בצבא, ולא לנהל מילחמה זעירה שכזו.

אבל יותר מזה, מה שמעיק הוא הביזה. מה שלא אומרים ומה שלא ייכתב בעיתונים, זה הכל שטויות — העובדה היא שאין אחד שלא חזר משם עם קלאשניקוב, טלויזיה, טרנזיסטור או מצית. אני, אישית, לא לקחתי מאומה וחייילים שלי שהעזו לקחת, השלל שבידיהם החורים. אבל חברה'ה לקחו! חברה'ה הוציאו מכשירי-טלויזיה מבתים, לקחו מקלטי-רדיו, פשוט שללו שלל ובזזו בו — כמו שנאמר.

אני חושב שאחת הסיבות לביזה מקורה בתיסכול, ברצון להרגיש צבא מנצח, למרות שלא היתה מילחמה. דן בן-אמוץ, נדמה לי, כתב פעם על הנושא הזה, של לקיחת שלל במילחמה. באחד הספרים שלו, שכרגע לא עולה לי שמו בראש, הוא מספר על הרצון של צבא כובש לקחת שלל, שנובע ממעין פיצוץ ללוחמים. הוא משווה את זה למילחמות העבר, שבהן חלק מהפיתוי להילחם היה השלל שציפה למנצחים, האפשרות לאנוס ששים וכו'. עם כל כמה שזה לא נעים, ועם כל החינוך וההומאניות, אני חושב שבתוך תוכו של האדם, ובפרט של החייל — חבוי עדיין היצר החייתי הזה של לקיחת השלל.

חייל שלי שמצאתי אצלו שלל, נשפט לשלושים-והחמישה ימי מחבוש. לא, לא המג"ד שפט אותו אלא המיטסרה הצבאית. איפה, המג"ד שלנו ישפוט על ביזה? — הלוואי שאותו עצמו היו שופטים. ישב לו באוהל הפיקוד, עם בקבוקי-ויסקי שלהם (של הלבנונים) ו-תיבות-ניגנה.

בתחילה אמרו שאפשר לקחת רק מזכרות. לא ידעו שאצל כל אחד זה יכול להתפרש אחרת. אז אחד לקח טרנזיסטור למזכרת, והשני לקח טלויזיה. אחרי שראו מה שקורה אמרו שאסור לגעת בכלום, אבל זה היה קצת מאוחר, כי אז כבר היתה הביזה בעיצומה.

לוחמים לקחו פחות. אנשי-מיפקדה שבאו אחריהם לקחו כמויות גדולות של רכוש, אבל בסך-הכל כולל לקחו. אני ערכתי חיפוש בציוד של כל חייל שלי, ומה שנמצא נשרף לעיניהם. אבל לגבי הבתים והרכוש —

אנגלית - השעור והשפה

שמונה שנים היה יומני משוכך בשיעורי אנגלית-חמישה, שישה בשבוע, פלוס בחינות, פלוס שיעורי-בית לעיפיה. כיום, לאחר חודשים ראשונים בארצות-הברית, נכתבת הביקורת.

את השעות שאני וחברי בתיכון של שנות השישים, הקדשנו לניתוח מיבנה המשפט שיונן של קבוצות מילים נדירות — לא אוכל לחשיב. אבל יתכן ודברים אלה יעוררו מחשבה אצל האחראים לכך בהווה.

בראשית היה התהייר — הסבירו לנו; והנה, כך קושרים פועל לשם-עצם, וכאן שמים את תואר הפועל, ואבוי לך אם תאמר I will ולא I shall. העובדה שבשפה (לא בשיעור) אומרים וכותבים I'll לא הפריעה למורי. כמה ציונים הפסדות כשהשתמתי ב: Simple Tense במקום ב: Continuous. "Will they ever learn?" "Will they be willing to learn?"

כשהתכונתי לנסיעה, הטמנתי במזוודתי את ספרו צהוב הדפים של דינטוט: „עיקרי הדקדוק האנגלי“. רק לאחרונה, כשקראתי כאן את "The NEW English Grammar" מאת סי. ל. תומפסון, הבנתי עד כמה הוגיעו אותי ושווא.

יותר מזה: הגישה „המסודרת“ לתת לנו את ה"יסוד" — משמע דקדוק ותחביר שעליו ניבנה את בניין השפה נראית לי עתה בדיוק כמו לימוד שחייה על החול. כשם שאי אפשר לעורר עניין בתיגרוול תנועות ידיים ורגליים בתור יסוד שיאפשר ללומד לשחות בהגיעו למים, כך היה זה רק טבעי שנשתעמם ונפקה מול כללי ה-Gerundium ושימושי ה-If. היתה זה חזון נפרץ: הבנוים שבתלמידים, מי שהתגברו בקלות על משוואות דיפרנציאליות, ושלטו במשנתו של בובר — כמגמגמים היו כאשר הקים אותם המורה לאנגלית והקריא ב"אונזינס: משפט לצורך תירגומו לאנגלית. זה היה משוהו בסגנון: „מה היה נפוליאון אומר לאשתו שזה עתה נכנסה לחדר, לו לא היה מצליח להביס את האוסטרים בקרב, שאמור היה להתקיים בנבעה ממנה נהג להשקיף בגימס שקדמו להכתרתו שהתקיימה... וכו' וכו'“. וכך היה הניער הישראלי המצוי מקבץ "would have" ו"had had" ומתמרן, לשווא! תמיד היה עולה על שרטונו של איזה כלל שכוח-אל וזוכה לשטיפה עסיסית מצד המורה המלומד.

לגבי החורבן, אני מציע לכל יפיהנפס למיניהם לצאת ולהצטרף לטור משוריין, לשים חזר ולשבת בתוך הפגזה. כשורים עליך וממגיזים אותך, אז האפשרויות שעומדות לפניך הן די מצומצמות, אם אתה רוצה להישאר בחיים. מה עוד שהמחבלים רובם לבושים אזרחית. כשהולכים לקחת כפר גדול כמו אליחיאם, אני מעדיף שקודם-כל יורדו עליו מטוסים ומרגמות, כדי שחייל אחד משלנו לא יישרט.

אני מכיר בכך שיש שני סוגי צדק: הצדק שלהם — של האוכלוסיה האזרחית, והצדק שלנו — יישובי גבול הצפון שרוצים להיות בשקט ולא לרוץ למיקלטים פע-מיים ביום. אנחנו לא יכולים להרשות לעמנו את ה-לכוסס הזה של צדק מול צדק — על המאוינים, ברור לי שהצדק שלי חשוב לי יותר.

כשוכנסים לכפר, ונהרגים בו עשרה אזרחים — זה בלתי-נמנע. אני מעדיף את זה על פני האפשרות שיהרגו לי שני חיילים. זה שווה לי את המחיר. כשאני יורה על בית שיש חשד שיש בו מחבלים, אז שווה לי שהבית ייהרס, על-פני זה שחייל אחד שלי ייפצע.

אם הולכים לפוצץ בית במיטער-חבלה, ברור שבידקו קודם שבע פעמים שלא יישאר מישהו בפנים, ובמידת האפשר יוצא ממנו הרכוש. אבל כשורים עליך, ואתה חייב להשיב חזק ובמאסויות. מילחמה סטרילית — לא קיימת. אולי רק בסרטים.

אשר לאוכלוסיה באזור, אני לא חושב שהיא נקיייה לגמרי. המחבלים שלטו באזור בכוח-הזרוע, והשליטו טרור, אבל הוכח כבר שמי שרצה להתנגד להם — היה מסוגל. הנוצרים רצו להתנגד, הקימו צבא עממי, והתבצרו במובלעות שמהן סולקו המחבלים. אלה ש-נכנעים הם שותפים למעשה. אולי זה נשמע לא-הומאני — אבל זהו זה.

העובדה היא קשה. המחבלים רק שמעו שאנחנו מתקרבים הם פשוט את המדים, החביאו את הנשק בעליות-הגג והתערבו בין האוכלוסיה. אז לנו אין ה-יכולת להבחין תמיד בין אלה לאלה, ומי שיצא נפגע יכולתם לא מעטים.

אבל לכל מי שחושב עצמו הומאני, אני מציע לצאת אתי לילה אחד למארב על הליטאני. הוא יחזור בבוקר עם הלב בין הביצים, מרוב פחד, ואחר-כך יוכל לדבר על טיפול בכפפות-משי ודברים יפים מעין אלה.

סגן-מישה (צנחנים) * , לבנון

* הקצין הצעיר (שמו שמור במטרכת) מסר את הדברים להעולם הזה בחופשה קצרה שקיבל מיוחדת, הישבת בדרום לבנון.

בצורה מופשטת יותר: במקום שיוון יש של מספר מילים אקראיות מדי יום, העשרת אוצר המילים כאן היא בתהליך הפועל בחזית רחבה, מקיף עשרות רבות של מילים במקביל. המילים, לפי מפתח-שכיחות, נעות פנימה ונעצות בזכרון ומלים נוספות נקלעות למרחב השינון. המפתח והכח המניע ללמוד הוא הרצון להבין את החרדה, הבשורה, התוכן, הנישא על-ידי המילים ולא את המילים כישות נפרדת.

אחרי המילים באים צירופי-הלשון. בתחום הזה אין לי ביקורת על השיטה בה למדתי כי פשוט — לא למדתי. מדוע לא הביאו אז לידיעתנו ספרים מהסוג של: A Dictionary of American Idioms? נסה להבין מה המשמעות של "Pass Away" על-ידי עיון מילוני רגיל במילים Put Away, או: Put Down, Put up, וכו'. בקיצור: אצבע של השפה, העסיסיות שלה.

ועוד: השפה האנגלית „מכוסה“ ומוצגת בספרות בלשנית ענפה ומאלפת. למה הייתי צריך לחכות עד הגיעי לווינגטון כדי לראות שיש באנגלית, „מילון של מילים נדרות“, או „מילון הסלאנג האמריקאי“ או „מילון לתשבצים“, או „מילון לחרוזים“. מדוע לא הביאו המורה לכיתה את ה-"Roget's Thesaurus". הרי זוהי סוללה בלשנית מקיפה שהיתה עוזרת לנו לעדן ולדייק בבחירת מילים; מסייעת לנו לגוון ולהחיות את כושר הביטוי האנגלי שלנו.

וכאן אולי המפתח: כבר אמרו חכמים שהשפה דומה ליצור חי, רבת-פנים, משופעת במצבי-רוח, קורנת אופי. כל ניסיון ללמוד אותה פניין הנדסי מסודר דומה לניסיון ללמוד יצורי אנוש על-ידי עיון בחרב הכימי של הגוף.

אנו ניסיון לרקע את השפה בפטישים, לקפל אותה, לפרק אותה ולבלעה שברים שברים. אני יודע שזה קשה במיסגרת נוקשה של שיעור, אבל למה שלא ננסה לחזר אחרי השפה, ללסף אותה... או כפי שנאמר: לשחק אותה!

גדעון סמיד * , מרילנד, ארה"ב

* הקורא גדעון סמיד הוא ישראלי שהוזה בארצות-הברית כנציג האיגוד הישראלי לעיבוד אינפורמציה. במקצועו הוא מהנדס כימאי (הנדסה גרעינית) ומנתח מער"כות מחשבים. שותף לצוות התיכנון של סוכנות החקל האמריקאית.